

Szülőkről — szülőknék

Evek óta diákkoromban élek 100-110 gimnáziumi tanuló között és így — nevelőmunkám közepette — számos alkalommal nyílik megfigyelni a gondjaimra bízott 15-18 évesek magatartását, viselkedését, érzelmi világát és különféle kérdésekben vallott felfogását. Természetesen a legtöbb fiatal nehezen nyilatkozik, húzódik és bizalmatlan olyankor, amikor a nevelő látva hanyatló tanulmányi eredményét, töprengéseit és lehangoltságát, négy szemközti beszélgetésre hívja magához. A hosszas és esetleg többszöri eszmecsere azután lassan célhoz vezetnek. Megnyílnak az ajkuk és ömlik a panaszárzat, a sok keserűséget feltárgy szöveg. Talán sokszor jól is esik kitálatni, hiszen ez megkönnyebbülést jelent még akkor is, ha az a valaki, akinek közlékenyek voltunk, nem tud ugyan segíteni, de másképpen tekint rájuk és megértőbben kezel problémáinkat.

Legnehezebben beszélnek ezek a fiúk szüleikről és pedig akkor, ha azok nem úgy élnek egykor mellett, ahogyan egy családpátnak és anyának kellene élnie. Vegyük hát bonckés alá néhány olyan tipikus esetet, amely megzavarja az ifjú lelki egyensúlyát és hatásaiban talán egy életre helyrehozhatatlan kárt tesz abban.

N. E. — fejt szomorúan lehajva — arról beszél, hogy az édesapja éveivel ezelőtt elhagyta a családot és már az ötödik „nővel” él együtt. Ezzel úton-útfélen kérédik is. Hozzáértőkről egyáltalán nem gondoskodik; s így az otthoniak igen nehezen élnek, mert hiányzik a férfi kéz a juttatott föld megmunkálásához. A fiú néha keresi az apját, egyszerű kétszer írogat is neki, de ő büjlik előre, mert megveti, nem akarja látni! — Lehet-e ezen csodálkozni? Egyáltalán nem! Sőt a fiú magatartása teljesen érthető!

S. A. az érettségi ballagására szeretne volna szüleit meghívni, de ez komoly akadályba ütközött, mert külön élnek. Ő mindkettőjüket szereti és úgy gondolta, hogy életének ennél a kedves és meghiúsított mozzanatok nyújtó megállójánál talán összehozhatná őket, és a szeretet, a megbékélés jegyében együtt ünnepezhetnének. De nem merete megtenni, mert attól tartott, hogy szülei még itt is egymásnak mennek! Így hát hozzám fordult tanácsért. Bizony igen kínosan tudtam magam is a helyes választ megadni. Szegény fiú! Mennyit szenved és gyötördik szüleinek gyűlölködése miatt.

Miért sírsz fiam? — kérdezem K. M.-től. Bátyám fr — felel — éspedig megint nagyon szomorú sorokat. Apuka ismét a nagykéssel támadt anyukára és a testvéreimre, akik alig tudtak kimenekülni előle a szobából. Persze újból csak ivott, költekezett, szórta a pénzt a zenészeknek, törte a poharakat, székeket, pedig tízen vagyunk testvérek, igen népes a család és ő hányszor megfogadta már, hogy többet nem fog inni. Úgy felel — mondja megremegve —, hogy egyszer megsebzí, vagy jaj! megöl édesanyját, de akkor én is... Egy 15 éves serdülő ifjú életének jelzőkkel eléggé el nem látható tragédiája ez.

És itt utalnom kell a Szabad Nép egyik májusi számában megjelent cikkére, amely arról szól, hogy egyik-másik üzemben egyesek, többszöri ismétléssel mámorosan, dülöngélve, vagyis ittasan próbálnak dolgozni, ami által mérhetetlen károkat okozhatnak gépeken, felszerelésen, de saját magukon is. A cikk, sajnos egyszerűen csak lekötölte a tényeket, de nem jelölte meg az orvoslás módját. A magam részéről azt ajánlanám, hogy vegyék számba ezeket a megrogzított iszákosokat, helyezték őket megfigyelés alá, majd pedig — miután az eljárás a legtöbb esetben teljes eredményt hoz, — fogják őket alkoholelvonó kúrára. Megéri, mert garázdálkodásuk, családjában és munkahelyén egyaránt, tühhetetlen!

K. L. hosszas töprengés után, vontatottan adja elő, hogy édesanyja mindig bánatos, lehangolt, nincs kedve dolgozni és egyáltalán élni. Évekkel ezelőtt történt ugyanis, hogy az édesapa egyszerűen eltűnt a család életéből. Már régóta süttögték az embereket, hogy van „valakije”. Ezért kel történő összejövetelük jelzi ezeknek a szerencsétleneknek közben a fiúnk — és nem is gondolok a másodszori férjhezmenetelre. Egyszer azután kérője akadt, akihez másfél évi huzavona után, a férfi meg nem szűnő könyörgésére, mégis csak hozzáment. Ez a „férfi” pedig, aki a fiút egyáltalán észre sem vette, pedig ő szeretettel közelgetett feléje, három hónap után egyszerűen faképnél hagyta az édesanyját, „összeállt” valakivel és az édesanya mindezek tetejébe még komolyan beteg is. — A fiú nem tud napirendre térni a történetek felett, nem érti, hogy miért kellett édesanyját, akit végtelenül szeret és tisztel, egy jött-mentnek még szerencsétlenebbé tenni. Látszik, hogy minden gondolatát az a kérdés foglalkoztatja az egyébként is tépelődő, csendes, komoly és értékes fiúnak.

re; hogy van „valakije”. Ezért kel történő összejövetelük jelzi ezeknek a szerencsétleneknek közben a fiúnk — és nem is gondolok a másodszori férjhezmenetelre. Egyszer azután kérője akadt, akihez másfél évi huzavona után, a férfi meg nem szűnő könyörgésére, mégis csak hozzáment. Ez a „férfi” pedig, aki a fiút egyáltalán észre sem vette, pedig ő szeretettel közelgetett feléje, három hónap után egyszerűen faképnél hagyta az édesanyját, „összeállt” valakivel és az édesanya mindezek tetejébe még komolyan beteg is. — A fiú nem tud napirendre térni a történetek felett, nem érti, hogy miért kellett édesanyját, akit végtelenül szeret és tisztel, egy jött-mentnek még szerencsétlenebbé tenni. Látszik, hogy minden gondolatát az a kérdés foglalkoztatja az egyébként is tépelődő, csendes, komoly és értékes fiúnak.

És még lehetne számos, a fentiekhez hasonló, igen szomorú és tanulságos eset felsorakoztatni. Azonban már az eddig elmondottakból is kitűnik, hogy ezek a gondterhelt fiúk az életből máris túl sokat tapasztaltak. Ezek a benyomások, súlyos és kegyetlen élmények pedig mélyen belevésődtek lelkükbe, annyival is inkább, mivel szüleikkel kapcsolatosak. Mennyi könny és álmatlan éjszaka, sikertelen felelet és a felnőttek-

kel történő összejövetelük jelzi ezeknek a szerencsétleneknek közben a fiúnk — és nem is gondolok a másodszori férjhezmenetelre. Egyszer azután kérője akadt, akihez másfél évi huzavona után, a férfi meg nem szűnő könyörgésére, mégis csak hozzáment. Ez a „férfi” pedig, aki a fiút egyáltalán észre sem vette, pedig ő szeretettel közelgetett feléje, három hónap után egyszerűen faképnél hagyta az édesanyját, „összeállt” valakivel és az édesanya mindezek tetejébe még komolyan beteg is. — A fiú nem tud napirendre térni a történetek felett, nem érti, hogy miért kellett édesanyját, akit végtelenül szeret és tisztel, egy jött-mentnek még szerencsétlenebbé tenni. Látszik, hogy minden gondolatát az a kérdés foglalkoztatja az egyébként is tépelődő, csendes, komoly és értékes fiúnak.

Sok-sok kérdés vetődik fel ilyenkor és marad felelet nélkül, mert a feldúlt családi otthonok kusza össze-visszaságát nehéz és megoldhatatlan feladat máról-holnapra helyreigazítani. Érdekelte édesapák és édesanyák, akik szerződést kötöttek egy életre, tekintetek szennvedő és kétségek között vergődő gyermekeikre és szeretetben úgy éljetelek békében egymás mellett, hogy életetek folytatói ne sebzott lelki áldozatokká váljanak; hanem derűs, kiegyensúlyozott, az élet szépségeit igénylő, szüleit és embertársaikat tisztelő embereké nevelődjenek!

Devich Andor

Egy új rendelet margójára

Néhány nappal ezelőtt megjelent egy új rendelet, amely nyári utazási kedvezményt biztosít a pedagógusoknak három utazásra, azzal a céllal, hogy módjuk legyen jobban megismerni az országot. Úgy látszik, a rendelet megfogalmazása sem volt eléggé precíz, mert — amint kiderült — ez is több problémára adott okot. Méginkább a kivitelezése. Ez a következőképpen történik: az igazgató — attól függően, hogy hány kérelmező van — esetenként, vagy listászerűen kiállít egy írást, melyben igazolja, hogy a megnevezett pedagógus,

vagy pedagógusok az ő iskolájában alkalmazottak, sőt mi több, nem egyszerű alkalmazottak, hanem pedagógusok. Ez a lista elküldi a MÁV üzletvezetőséghez. Mondjuk a kérelmező pedagógus viszi magával. Az üzletvezetőség — tudomására hozzák a pedagógusnak, hogy előbb fizessen be csekken (!) 2 forintot. A két forint annak az utazási igazolványnak az ára, amelyet kiállítanak a pedagógusnak, miután a postáról visszatér, kezében a csekk nyugtájával. Vajon nem lenne egyszerűbb ezt a két forint-

tot ott a helyszínen befizetni? Avagy a MÁV nem bízik alkalmazottaiiban? — Ez az igazolás három utazásra jogosítja fel a pedagógust. De mivel a rendelet nem eléggé világos, több pedagógus utazásukonként fizetett be csekken két forintot az igazolványért. Elég gondja lesz a MÁV-nak a túlfizetéseket visszatéríteni majd. Mindezt a bonyodalmat és amit még fel sem soroltunk, például azt, hogy Kiskunfélegyháza és Szegedre kell bejönni az igazolásért stb. — el lehetett volna kerülni némi előrelátással.

SZEGEDI ÉRZÉTEK

Névnapi virágcsokor

Tegnap virágot akar-
tam vásárolni. Bemennem az egyik üzletbe.
Egy nagyon kedves, barátságos arcú néni jött elem.
— Mit tetszik parancsolni? — kérdezte.
— Névnapi szeretnék virágot venni — mondtam bátorlalanul.
— Tessék, csak — mondta kedvesen — és odavitt az ezer színpompával tarkáló virágtenger elé. Nem tudtam választani, mert mind nagyon szép volt.
— Egy nagyon, de nagyon szép tetszik kiválasztani! — könyörgöttem.
Ő egy gyönyörű ibolya-csokrot választott.

— Megfelel? — kérdezte mosolyogva.
— Ó... igen...
— Menyasszonyának lesz talán?
— Igen... vagyis majd... nem — dadogtam vörösen, mint a rák.
A néni mosolyogva becsomagolta a kis csokrot és én gyorsan elisiettem. Egy kicsit még sétáltam a friss levegőn, majd némi szorongással és nem kevesebb izgalommal elindultam az én Marikámék háza felé.
— Először megyek hozzájuk. Vajon, mit fognak szólni a szülei — tűnődtem magamban, most újra — még egy

szál gyönyörű virág is van a közepén! Ez a csokor Mari és fellevezetett a lakásukba.
— Rögtön jön a menyasszony! — kiáltott fel, mint ahogy ígérted, de nem baj, gyere csak.
Közben átnyújtottam neki a virágot. Láttam éppen olyan kedvesen mosolyogva, mint az üzletben.
— Ó a Laci! — mutatott be Mari.
— Már találkoztunk — mondta nevetve a néni. Nagy zavaromban rákvörösen — én is megpróbáltam mosolyogni, de azt hiszem, nem sikerült.
Balázs Antal

József Attila Kör Szegeden

(A városi párt-végrehajtóbizottság határozatainak margójára)

I.

A Délmagyarország 1956. július 6-i száma közli a városi párt-Vb. határozatát a József Attila Kör létrehozásáról. Ezzel kapcsolatosan szeretnék néhány gondolatot felvetni.

A XX. kongresszus az egész világon, így hazánkban is jelentős változásokat hozott. Egész sor kérdésben közgazdászok, írók, kritikusok, filozófusok, történészek, jogászok, párt- és állami funkcionáriusok hasznos revízió alá vették korábbi helytelen álláspontjaikat.

A XX. kongresszus után megfelelő atmoszféra teremtődött, ahol nem ledorongolás, lelkisínylés, sőt tudatos rosszindulat érte a jóhiszemű, becsületes bírálókat, hanem megértés, jóindulat és segítő szándék. Városban és falun, üzemekben és termelőszövetkezetekben, egyetemeken, pártszervezetekben szenvedélyes viták folynak a különböző sorsdöntő kérdésekről, az emberek megítéléséről, egyes tudományszervezési problémákról, a filozófiai és irodalmi front jelenlegi helyzetéről stb. Igen sok kérdésben azonban a személyi kultusz maradványaként ma még tiszt-

zatlan, sőt dogmatikus álláspontok uralkodnak. Ezért helyes újabb vitafórum létrehozása, ahol a keretek és formák megfelelőek, ahol tér nyílik alkotó, szabad elvi vitára. A városi párt-végrehajtóbizottság tehát nagyon helyesen járt el, amikor a városi DISZ-végrehajtóbizottság és a TTIT titkársága javaslatára elhatározta a József Attila Kör létrehozását. A kör célját abban határozta meg, hogy újabb városi vitafórumot teremtsen a munkás, paraszt, értelmiségi fiatalok és felnőttek részére napjaink aktuális kérdéseinek megvitatására, helyes, pártos álláspont kialakítására.

II.

A József Attila Kör létrehozásával kapcsolatban szabad legyen néhány megjegyzést tenni.

1. A vita azt jelenti, hogy vélemények, nézetek, álláspontok küzdenek egymással szemben. A korábbi idők vitái sok esetben elcséklésedtek, mert egyes emberek véleményei, nézetei, álláspontjai »megcáfolhatatlan aranyigazságként» hangzottak el és ezek természetesen dogmaként nehezédtek minden gondolkodó emberre. Aki aztán ezek ellen felszólt, az »felfüggesztést» követelt el. Természetesen a vitában lehetnek helytelen, megfontolatlan vélemények és álláspontok, de ezeket érvekkel, tudományos érvekkel kell megdönteni és megcáfolni, nem pedig pusztán hatalmi szóval, esetleg adminisztratív eszközökkel, mert ez nem éri el a kívánt célt.

2. Igen gyakori, hogy egyes vitázók a célt és az igazságot, amiért küzdenek, nem látják egészen tisztán. Egyesek pedig nem akarják látni. Nos, ez az igazság filozófiai és jogi terminológiával élve, objektív igazság, a dolgozó nép, a párt igazsága. Gyakori jelenség az is, hogy a vitázók más-más elvi alapról indulnak ki, amilyen véleményüket valamilyen fórumon el kívánják mondani. Előfordul olyan vita is, ahol egyesek idealista elmélet, metafizikus módszer segítségével, formállogikai alapon vetnek fel kérdést és egyezkednek megoldási problémákat. Nekünk ma már más, magasabbfokú vitapontunk van. Vitáznunk már alkotó módon, csakis marxista-leninista elvi alapon lehet. Aki a kérdéseket más úton és más elvi alapon próbálja felvetni és megoldani, az nyilvánvalóan zárt körben marad. Gyakori az is, hogy a vitamódszerek nem megfelelőek. Ez különösen a Petőfi-köri vitákban fordult elő. Ezekben a vitákban a felszólalókat, a helyes marxista-leninista álláspontot kifejtő elvtársak hozzászólásait gúnyos nevetéssel, ordítással kísérték. Ez méltatlan a leninizmushoz. Az ilyen zavartkeltő egyének egyszerűen felrúgják a viták tisztaságát, szabad légkörét, de súlyosan sérthetik minden emberben meglévő méltóságérzetet is, nem is szólva arról, hogy a demokratizmus alapvető elveit sem tartják be.

3. Az előbb említett Petőfi Körnek súlyos hibája, hogy szinte kizárólag az értelmiségnek a vitafóruma. Ezt a hibát a József Attila Körrel mi nem követtük el Szegeden. Persze vigyázni kell a vitakérdések összeállításánál bizonyos sajátos helyzetre, profilra. Nyilvánvalóan bizonyos szinteket nem lehet és nem szabad áttörni, átugrani, mert ezek meg nem értése súlyos hibákra, a viták ellopítására vezetne. Nagyon gondosan és nagyon mélyen át kell gondolni a megvitatásra kerülő kérdéseket. Helyes lenne megítésem szerint, ha az értelmiség nagy elvi problémáin túlmenően az egyes vitakérdéseket úgy állítanák össze, hogy pl. műszaki, agrár, pedagógus, jogász stb. értelmiség saját tudományágán keresztül szólhatna hozzá a szegedi országos problémákhoz.

4. A József Attila-köri vitáknak a publicitását mindenképpen biztosítani kell. Az így lezajlott eredeti gondolatokban bővelkedő vita a dolgozóinkat érdekli. A helytelen hozzászólásokat is legalább vázlatosan ismertetni kell, de különösen alaposan és részletesen kell közölni a helyes marxista-leninista tudományos, pozitív tényanyaggal alátámasztott választ. A vita teljes anyagát pedig meg kellene küldeni sokszorosítva a szegedi könyvtáraknak, hogy ott minden érdeklődő ennek alaposan utána nézhessen.

5. Helyesnek tartanám, ha pl. széleskörű tanulmányozás után a Kör titkársága a megvitatásra kerülő kérdéstervezetet a Délmagyarországban közzétenné, hogy a nyilvánosságon keresztül folyjanak, alakuljanak a viták. Általában nem sikersek az »írásztal mögött kiízzadt aktuális témák». Vitatkoznak arról a munkás, paraszt, értelmiségi fiataljaink, ami őket valóban érdekli, sőt izgatja. Ne kényesítsünk rájuk sablonos al-témákat, mert ezzel is az ellenkező hatást érjük el. Természetesen nem azt mondom, hogy most már aztán bízzuk magunkat a szerencsés véletlenekre, hiszen ezen a téren is irányításra, tudatosságra van szükség. De ez viszont ne nyomja el a kibontakozóban lévő széleskörű demokratizmust.

III.

Az itt felvetett problémák korántsem tartanak teljes-ségre igényt, csak gondolatokat vetnek fel. Biztos vagyok benne, hogy a József Attila Kör eléri a célját és városunk jakossága élni fog azzal a lehetőséggel, hogy »véleményét szabadon elmondva, megismerje és hozzásegítse a pártot a helyes, a munkásosztály és egész dolgozó népünk érdekeit szolgáló politika kialakításához». A magam részéről is őszinte örömmel üdvözölöm ezt az újabb városi vitafórumot.

Németi László
tanársegéd,
az Állam- és Jogtudományi Kar párttitkára

Ljubljana és Zágráb

Ljubljana több folyó partján épült, s a folyókön annyi a hid, hogy ezek helyenként ügyszólván egymásba futnak. Ilyen összefutó hidakról kapta nevét a Három-híd tér.

Ljubljana-ban megtekintettük a televízió és a rádiólokáció eredményeit dokumentáló kiállítást. Ezen Franciaország, a Német Demokratikus Köztársaság és Nyugat-Németország sok technikai újítása, valamint több új típusú jogoszláv nagyfeszültségű berendezés látható... A szovjet technika legújabb vívmányai is megtekinthetők a kiállításon.

Mérnökeink nemcsak különféle típusú, méretű és márkájú televíziós vevőkészülékeket hoztak ide, hanem televíziós adóberendezést is. Így a terembe lépő látogatók képe tüstént megjelent a csarnok sarkaiban elhelyezett televíziós vevőkészülékek fénycsövében.

Ljubljana-ban nincs televízió, ezért a televíziós központ munkája igen nagy hatást keltett.

Zágrábba, az egyetemek és a parkok városába. Évszázados fasorok halkan zizegő avarában, kutak és szobrok közt sétáltunk, s elgyönyörködöttünk az ősi város építészeti szépségeiben.

De Zágráb ipari város is. Meg is látogattuk néhány üzemét. Amikor Belgrád felé haladtunkban vissza-visszanéztünk, még sokáig láttuk a zágrábi gyárak füstjét...

...Nagyon szeretek sakkozni, ezért boldog voltam, hogy Belgrádban megnézhettem azt a nemzetközi versenyt, amelyen két szovjet nagymester, Vaszilij Smiszlov és Jefim Geller is részt vett.

Hadd mondjam el, hogy a jugoszláv sakkszurkolók vérmérséklete igen heves. A hatalmas teremben nagy volt a zaj. A nézők majdnem úgy viselkedtek, mintha labdarúgó-mérkőzésen lettek volna... Minden lépésnek viharos hatása volt; az

állandóan felgyulladó „Csendet kérünk” felhívásnak már sokkal kevésbé...

Szmiszlov tartózkodóan és mégis mérséken játszott. Minden lépése tomboló lelkesedést keltett, de hiszen ez a lelkes, izgatott láma érthető is: a jugoszláv sakkzók a szovjet mesterek után a világ legjobbjai közé tartoznak.

Jugoszláviában a labdarúgás is népszerű.

Sajnos, nem láthattam a szovjet Szpartak és a jugoszláv Partizán mérkőzését, mert ennek időpontjában éppen az ország déli részén jártunk, de még ott, délen is megérezhettük, mennyire szeretik a jugoszlávok ezt a sportot. Rijekában a mérkőzés tartamára ügyszólván megállt a forgalom. Mindenki a hangszórók körül szorongott, a tömeg eltorlaszolta az utcákat. A játék nagyon gyors

A szovjet turisták harminc napot töltöttek Jugoszláviában. Több mint három és fél ezer kilométernyi utat tettünk meg, s nem néhány tucat, hanem több száz, sőt talán több ezer emberrel találkoztunk. Lányok és fiúk, idős emberek és kisgyermekek üdvözöltek bennünket. Valamennyien barátságosan érdeklődtek életünkéről, s készségesen beszéltek a magukéről.

Amikor elhagytuk Jugoszláviát, szívünkben a legszebb emlékeket vittük haza a jugoszlávokról. Nem felejtjük el, hogy Oroszország és Jugoszlávia népei évszázadokig nemcsak barátságban éltek, de mindig segítették is egymást. Nem felejtjük el, hogy szovjet katonák harcoltak Jugoszláviának a fasiszták uralma alól való felszabadításáért. Öröklék emlékeznünk Jugoszlávia új életet építő és a népek barátságára és békéjére törekvő vidám, derűlátó és szorgalmas népére.

Tiszta szívvel kívánunk boldogságot a testvéri jugoszláv népnek!

(E. G. E.)

JUGOSZLÁVIAI UTAZÁS

Vaszilij Zaharczenko

Zágrábba, az egyetemek és a parkok városába. Évszázados fasorok halkan zizegő avarában, kutak és szobrok közt sétáltunk, s elgyönyörködöttünk az ősi város építészeti szépségeiben.

De Zágráb ipari város is. Meg is látogattuk néhány üzemét. Amikor Belgrád felé haladtunkban vissza-visszanéztünk, még sokáig láttuk a zágrábi gyárak füstjét...

...Nagyon szeretek sakkozni, ezért boldog voltam, hogy Belgrádban megnézhettem azt a nemzetközi versenyt, amelyen két szovjet nagymester, Vaszilij Smiszlov és Jefim Geller is részt vett.

Hadd mondjam el, hogy a jugoszláv sakkszurkolók vérmérséklete igen heves. A hatalmas teremben nagy volt a zaj. A nézők majdnem úgy viselkedtek, mintha labdarúgó-mérkőzésen lettek volna... Minden lépésnek viharos hatása volt; az

állandóan felgyulladó „Csendet kérünk” felhívásnak már sokkal kevésbé...

Szmiszlov tartózkodóan és mégis mérséken játszott. Minden lépése tomboló lelkesedést keltett, de hiszen ez a lelkes, izgatott láma érthető is: a jugoszláv sakkzók a szovjet mesterek után a világ legjobbjai közé tartoznak.

Jugoszláviában a labdarúgás is népszerű.

Sajnos, nem láthattam a szovjet Szpartak és a jugoszláv Partizán mérkőzését, mert ennek időpontjában éppen az ország déli részén jártunk, de még ott, délen is megérezhettük, mennyire szeretik a jugoszlávok ezt a sportot. Rijekában a mérkőzés tartamára ügyszólván megállt a forgalom. Mindenki a hangszórók körül szorongott, a tömeg eltorlaszolta az utcákat. A játék nagyon gyors